

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriön on pyytänyt 18.12.2023 Espoon seudun ympäristöterveydeltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta (VN/33315/2023). Lausunto on pyydetty antamaan sähköpostitse 31.1.2024 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eduskunnassa 3.3.2023 vahvistettua eläinlääkintähuoltolakia (285/2023), jota ei ole vielä saatettu asetuksella voimaan. Muutosehdotusten taustalla on Suomen ja komission välillä käyty yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen (SGEI) julkista tukea koskenut neuvotteluprosessi. Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) ja laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta tulisivat esityksen mukaan voimaan 1.1.2025. Esityksen tavoitteena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisääntöjen mukaisuus ja sitä kautta mahdollistaa uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäripalvelua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa edellytetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Muutokset merkitsisivät, että järjestämisvastuun laajuudessa olisi alueellisia eroja, ja että laajuus määräytyisi kunnallisen päätöksenteon kautta alueellisen tarveharkinnan perusteella. Siltä osin, kun kunta haluaisi järjestää palveluja, joita ei lain kriteereiden perusteella voida sisällyttää järjestämisvastuuseen, kyse olisi kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavista palveluista, joihin sovellettaisiin markkinaperusteista hinnoittelua.

Espoon seudun ympäristöterveys lausuu asiassa seuraavaa:

Yleisenä huomiona todetaan lain voimaantulon aikataulusta, että se on hyvin tiukka, uusien järjestelyjen toteuttamista ajatellen. Yksityiskohtaiset kommentit ovat pykäläkohtaisesti seuraavat:

8 § Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

31.1.2024

4029/03.00.00/202

3

Pykälässä listataan aiemmassa lakiesityksessä (285/2023) kunnan järjestämisvastuulle määritetyt eläinlääkäripalvelut, mutta muutosesityksessä kyseinen listaus määrittää palveluvalikoiman enimmäislaajuuden.

Nyt tehdyn muutosesityksen mukaan mm. loishäädöt ja rokotukset voisivat jäädä järjestämisvastuun ulkopuolelle, mikäli näitä ei kuntatasolla erikseen määritellä siihen kuuluvaksi. Tämä on erittäin huolestuttavaa, ja vaarantaa eläinlääkintähuollon roolin kansanterveyden ylläpitämisessä ja edistämisessä.

Edelleen on huolestuttavaa, että pykälä 8 §:n luettelosta puuttuvat yleisimmät, eläimen henkeä pelastavat leikkaukset, kuten koiran keisarinleikkaus. Eläimen henkeä uhkaavissa tilanteissa olisi kohtuuhintaisten palvelujen tarjoaminen lopettamisen vaihtoehtona kannatettavaa, mikäli kunnasta löytyvät nämä toimenpiteet mahdollistava varustelu ja osaaminen. Mikäli järjestämisvastuun piiriin määriteltävät tehtävät rajataan erittäin suppeiksi, vähentää tämä mahdollisuuksia hoidattaa eläintä kohtuullisin kustannuksin, mikä voi puolestaan aiheuttaa eläinsuojelullisia ongelmia.

9 § Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Kunta voi hyödyntää tarveharkintaa eläinlääkinnän palveluja mitoittaessaan, hyödyntäen käyttäen kriteereinään alueellisten tarpeiden mukaista palvelujen riittävää saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta. On kannatettavaa, että järjestämisvastuun määrittelyssä on mahdollista tehdä alueellista kokonaisarviointia.

Tarveharkinta voidaan toteuttaa erityyppisillä alueilla hyvin eri perustein, kuten perusteluissa on tuotu esiin. Mikäli kansallisella tasolla tavoitellaan enemmän yhteneväisyyttä erilaisten perustelujen ja kriteerien hyödyntämisessä ja tämän pykälän tulkinnassa, vaadittaisiin asiassa yksityiskohtaisempaa ohjeistusta.

Kunnan järjestämisvastuuseen kuuluvaa palvelukokonaisuutta määritettäessä on huomioitava myös se, että voidaan turvata kaikkien eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukainen hoito. On mm. otettava huomioon se, että kiireellisen eläinlääkäriavun turvaamiseksi on välttämätöntä huolehtia ammattitaidon ylläpitämisestä perustoimenpiteitä suorittamalla. Olisi myös huolehdittava siitä, että kunnallinen eläinlääkintähuolto säilyy edelleen riittävän vetovoimaisena työpaikkana niin, että rekrytointiongelmia ei tule tulevaisuudessa haasta entistä voimakkaammin järjestelmän toimintavarmuutta. Myöskään eläinlääkintähuollon kansanterveyden kannalta olennaista roolia ei tule tässä uudistuksessa heikentää.

Ehdotetaan, että pykälään 9 kirjataan selkeämmin ne 8 §:n kohdat, joihin tässä pykälässä viitataan.

Kunnan määrittäessä järjestelyvastuunsa laajuuden tulisi tämän päätöksen olla voimassa muutoksenhausta huolimatta, jotta voidaan varmistaa katkeamaton palvelutuotanto suunnitellulla ja lain edellytykset täyttävällä tasolla.

31.1.2024

4029/03.00.00/202
3

15 § Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä julkiseen järjestämisvastuuseen kuuluvien maksujen enimmäismääristä niiden eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. On kannatettavaa, että asetuksella voitaisiin varmistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpien eläinlääkäripalvelujen maksujen kohtuullisuus myös jatkossa.

17 § Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Pykälässä säädettäisiin, että järjestäjän tuottamiin eläinlääkäripalveluihin ei sovelleta, mitä muualla laissa säädetään velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Tämä esitetty poikkeus kuntalaissa säädetystä yhtiöittämisvelvoitteesta on tärkeä, ja parantaa merkittävästi mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa eläinlääkintähuollon palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisella ja kestäväällä tavalla alueen erityispiirteet huomioiden.

18 § Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Lakiehdotuksessa rajataan yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat palvelut koskemaan järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia palveluja. Tämän tavoitteena on huomioida, että yliopistolle säädetty rooli ei tule rasittamaan sijaintialueen kuntia enempää kuin se, että kunta järjestäisi palvelut omana toimintanaan. Tarvearvioinnin perusteella määritetyt järjestämisvastuun piiriin kuuluvat tehtävät ohjaavat kuntia tarkistamaan ja päivittämään yliopiston kanssa voimassa olevat ostopalvelusopimukset.

Espoon seudun ympäristöterveys on hankkinut päivystysaikaisen eläinlääkinnän palvelut ostopalveluna yliopistolliselta eläinsairaaltalta sekä tuotantoeläimille että seura- ja harrastuseläimille ja Espoon kaupungin osalta on ensimmäinen sopimus laadittu jo vuonna 1989. Nykyinen sopimus on ollut voimassa vuodesta 2006 alkaen, ja sitä on vuonna 2008 laajennettu koskemaan myös Kirkkonummen eläinlääkäripäivystyspalveluja, ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen laajentuessa. Sopimuksen mukaan eläinlääkäripalveluja tarvitseville eläimille on tarjottu virka-ajan ulkopuolella nykyisen lainsäädännön mukaiset peruseläinlääkäritasoiset hoitopalvelut. Yliopistollisesta eläinsairaalaasiakas on halutessaan voinut saada kotieläimelleen myös korkeatasoista erikoissairaanhoidoa.

Yliopistollinen eläinsairaala on osa Helsingin yliopiston eläinlääketieteellistä tiedekuntaa. Tiedekunta on Suomen ainoa eläinlääkäreitä kouluttava laitos ja yliopistollinen eläinsairaala toimii opetussairaalanä kaikille Suomessa eläinlääkäriksi

31.1.2024

4029/03.00.00/202

3

opiskeleville. Opetuksen riittävä potilasmäärä on edellytys suomalaisen eläinlääkärikoulutuksen järjestäminen eurooppalaisen eläinlääkärikoulutuksen yhteistyöjärjestön vaatimalla tasolla. Tämä erityinen asema tulee huomioida myös eläinlääkintähuoltolaissa.

33 § Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

Pykälässä edellytetään SGEI-järjestelmään sisältyvien avoimuus- ja raportointivelvoitteiden noudattamista. On ilmeistä, että kyseinen raportointivelvollisuus tuo kunnaneläinlääkäreille ja kunnille lisää tehtäviä ja vaatii tarkempaa ohjeistusta.

Espoon seudun ympäristöterveydellä ei ole lakiluonnoksesta muuta huomautettavaa.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Mari Nevas

Johtava kaupungineläinlääkäri
Espoon seudun ympäristöterveys
mari.nevas@espoo.fi